

INLEIDENDE OPMERKINGEN

Periode

De doelperiode waarop we ons voornamelijk hebben gericht, is de Tweede Wereldoorlog. Het is namelijk de periode die ons het eenvoudigst toegang verschaft tot correspondentie van velerlei aard. Zeer veel mensen hebben immers kaartjes en brieven bijgehouden uit deze jaren. Objecten uit de Eerste Wereldoorlog en het interbellum zijn schaarser en minder beschikbaar. We hebben het terrein echter niet te strikt willen afbakenen. Ook brieven uit andere periodes hebben we in onze selectie opgenomen. De wereld en de tijd zijn immers geen vacuüm, maar staan voortdurend in interactie met elkaar.

Bronnen

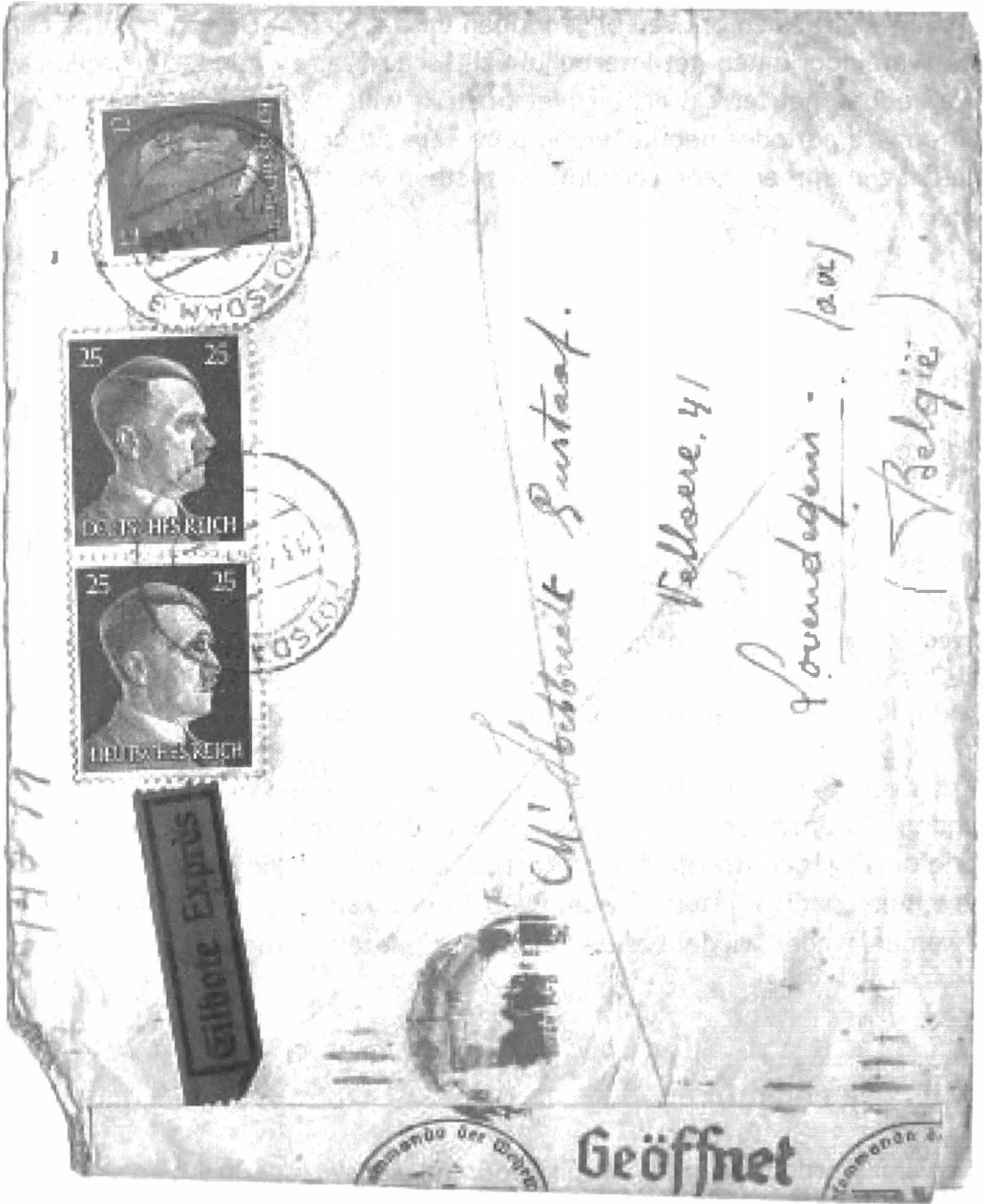
De bronnen die voor deze VM&D werden beschouwd, zijn voor ons getuigenissen over het verleden. Voor de auteurs ervan ging het echter vaak over hun heden of dichtbij verleden die vorm gaven aan hun dagdagelijkse realiteit. De schriftelijke overleveringen beschrijven en becommentariëren een heel klein stukje van een heel complex hoofdstuk uit de twintigste-eeuwse geschiedenis. Deze bronnen werden in zeer veel gevallen niet gemaakt om als historische bron te dienen. Hierdoor kunnen ze vaak een interessant en ander licht werpen op verborgen elementen uit het verleden.

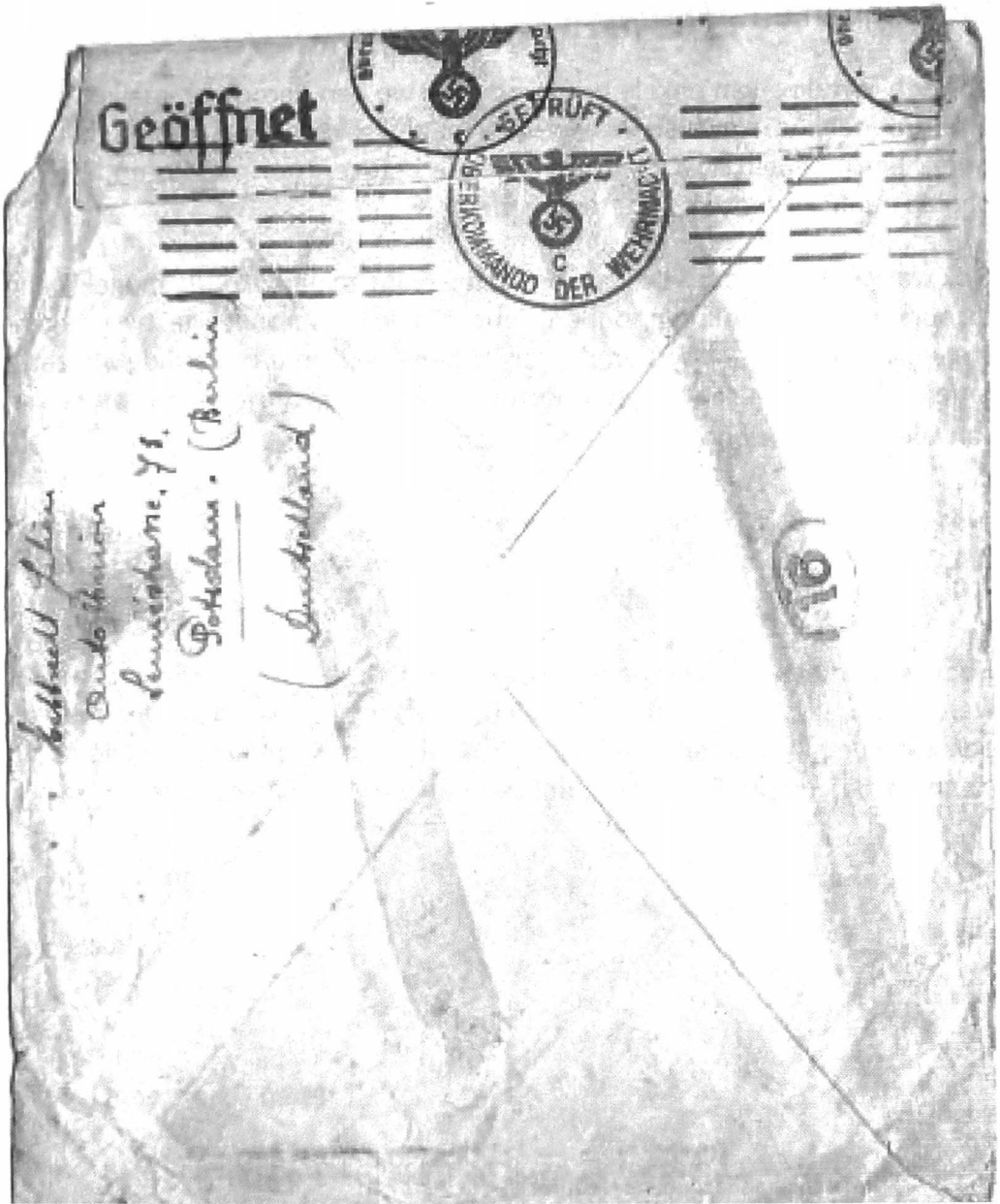
Het spreekt voor zich dat niet alleen correspondentie van belang is. Talloze andere documenten laten ons toe het verleden in te kijken. Zelfs een enkele briefomslag, een kaartje of een krabbeltje in de kantlijn van een boek zijn prachtige 'petites histoires'. Aangezien zulke zaken eveneens bij ons terecht kwamen, wilden wij deze zeker niet aan onze lezers onthouden.

Militaire censuur

Censuur wordt al eeuwen gebruikt door individuen, regeringen en staten als middel om selectief om te springen met informatie waardoor een deel van die informatie niet bij specifieke personen of de bredere bevolkingslagen terecht komt.

Voor de samenstelling van dit nummer van VM&D kwamen we in aanraking met censuur, in casu militaire censuur. Brieven van soldaten naar het thuisfront werden dikwijls gecontroleerd alvorens ze werden verstuurd. Velerlei redenen lagen aan de basis hiervan. Ten eerste moest informatie van krijgskundige aard natuurlijk geheim blijven; er mocht niets gezegd worden dat waardevol kon zijn voor de vijand. Daarnaast hoedde men zich voor de demoralisering van het thuisfront. Slecht nieuws kon zorgen voor een pessimistische sfeer wat men te allen koste wilde voorkomen. Maar ook geruchten,

propaganda van de tegenstander of kritiek op het eigen regime waren absoluut uitgesloten. Een mooi voorbeeld is de onderstaande omslag.¹

Feldpost

Een deel van de gepubliceerde brieven valt onder de benaming 'Feldpost'. Met dit begrip wordt de Duitse militaire post bedoeld. Deze vorm van communicatie verbond de soldaten met hun familie en werd veelvuldig gebruikt.

Vertalingen en transcripties

Voor de vertaling van enkele brieven deden we een beroep op taalkundigen uit onze redactie. Het blijft vaak giswerk naar wat de auteur precies met zijn brief heeft bedoeld, wat de onderliggende betekenis ervan was en hoe bepaalde nuances vertaald moeten worden.

Ook wat de transcripties betreft, hebben we ons zo nauwkeurig mogelijk aan de oorspronkelijke tekst gehouden. Fouten in de oorspronkelijke tekst, tegenstrijdigheden in de inhoud en dergelijke bemoeilijken uiteraard de interpretatie ervan. Toch leek het ons opportuun ook brieven die geen prototype zijn van “de ideale oorlogsbrief” op te nemen.

Privacy

Hoewel de meeste brieven ons voor publicatie in dit tijdschrift aangeboden werden, moeten we rekening houden met de wet op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Enkel bij uitdrukkelijke toestemming van alle nabestaanden van de briefschrijver, publiceerden we volledige namen.

Noot

- 1 Met dank aan Jacqueline Hebbrecht